

KRIS och X-cons om framtiden

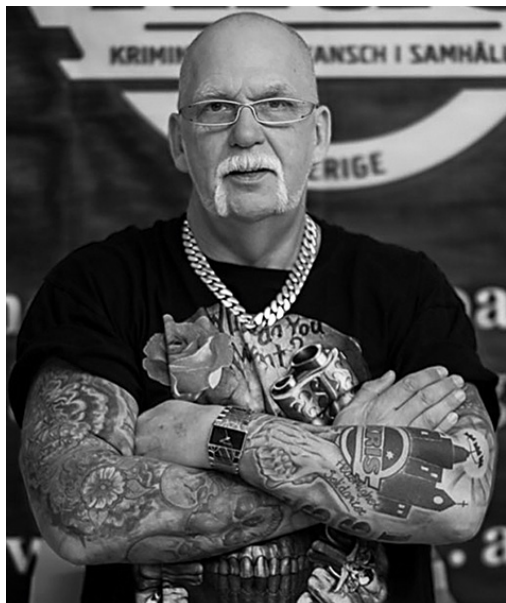
KRIS och X-cons är två ideella organisationer som ger stöd till före detta kriminella som vill komma bort från missbruk och brott. De leds av personer med egen erfarenhet av ett kriminellt liv.

Text: Anna Fredriksson | Bild: Christer Karlsson, Joakim Berndes | [Prenumerera](#) | Artikel i SocialPolitik nr 4 2016

Kris, Kriminellas revansch i samhället, bildades 1997. Organisationen har en restriktiv inställning till medicinering mot adhd och substitutionsbehandling. Det gjorde att en utbrytargrupp bildade X-cons 2008. Periodvis har tonen mellan organisationerna varit hård och de har konkurrerat om offentliga bidrag. Men nu säger Kris förbundsordförande Christer Karlsson till SocialPolitik att man försöker lappa ihop relationen till X-cons.

– Vi är ju inte ovänner. Vi har lite olika inriktning och lite olika medlemmar. De som kommer till oss vill vara drogfria och få tillbaka sina känslor, de har klarat det. De har större möjligheter att få ett jättebra liv, än de som sitter fast i medicinering. Men det finns många som återfaller och bara för att man är drogfri är det inte säkert att man klarar saker och ting. Vi har jätteproblem med att hålla vår organisation ren. Peter Söderlund, ordförande för X-cons blir glad över att höra det här.

– Prio ett för oss just nu är att överleva, vi är ganska skadeskjutna. Vi var dubbelt så stora som Kris för några år sedan, vi rekryterade gängmedlemmar och växte. Men systemet är inte uppbyggt för att folk ska sluta vara kriminella, resurserna är fel fördelade. Att hantera brott är en jätteindustri idag. För oss är det viktigaste att blanda människor. Alla är välkomna hos oss, även de som har medicin, utan att vi vill spela ut det mot KRIS.

Christer Karlsson, KRIS: Vi är kvar på 70-talet – det händer ingenting

Det stora problemet för våra medlemmar är att man stryker möjligheter. Arbetsförmedlingen har försämrats. Den speciella kodningen för dem som suttit inne är borta och man har tagit bort alla Fas 3-verksamheter. Det är för jävligt, det gav människor en möjlighet och något värdefullt att göra. Det är det viktigaste för att förhindra brott –

att ha ett arbete.

På min tid fick du betala av några tusen i månaden på dina skulder när du kom ut. Idag får du leva på existensminimum direkt. Slipper du kronofogden första året efter avtjänat straff, då kan du låta bli att göra brott. Då hinner du bygga upp något, köpa möbler.

Att sluta supa, knarka och spela förhindrar brott. Vi vill få ett drogfrött boende för KRIS-medlemmar i Stockholm, det har vi försökt i sju-åtta år. Det är otroligt medikaliserat idag. Det är tråkigt att så många går på det där. Kriminella är längst ner på listan. Får man det här på spår är det en otrolig kraft.

Vi har precis fått 90-konto, en okejstämpel som gör att vi kan bli medlemmar i en insamlingsorganisation och dra in stålar genom till exempel Postkodlotteriet.

I framtidens kriminalvård kommer bara de allra värsta att sitta länge och långt in i ett Fenixfängelse.

(De tuffaste fängelseplatserna i Sverige som förre justitieministern Thomas Bodström (S) tog initiativ till efter ett antal rymningar. Reds anm.)

Andra kommer att vara elektroniskt övervakade och vi kommer att ha mycket frivård. Jag tror också att vi kommer att få privata fängelser, det skulle vara fantastiskt bra, alla kommunala grejer är dyrare och ineffektiva. Om Kriminalvården står för skalet så att folk inte rymmer, så kan privata stå

för innehållet. Jag är på anstalt ganska ofta och träffar fångar hela tiden. Det är som på 1970-talet, det händer ingenting.

Sedan måste det finnas halvvägshus som förbereder inför frigivning. Idag är det en koncentration av gäng som tar hand om medlemmarna när de kommer ut. De rekryterar på anstalterna. Alternativet är ingenstans att bo och en tid på soc om tre veckor. De som vill hoppa av, de har aldrig varit på soc, gängen tar hand om de sina, då är det lätt att folk fortsätter.

Nilla Helgesson, direktor på Skyddsvärnet om Fas 3 för före detta kriminella:

De som har missbruk och kriminalitet bakom sig har inte längre möjlighet att koda hos Arbetsförmedlingen som "socialmedicinska handikapp". Den klassningen gjorde att de kunde få lönebidrag under lång tid. Det drabbar även andra målgrupper som till exempel kvinnor som haft skyddat boende och ska ut i samhället igen.

Nuvarande regering beslutade, tvärtemot vad vi som driver arbetsintegrerande sociala företag sa skulle vara bra, att ta bort Fas 3. Inflödet har stoppats men de som finns i systemet ska få möjlighet att vara där till år 2018. En del arbetsförmedlingar har ändå avbrutit pågående placeringar och säger att personerna istället ska gå hemma och vänta. Det gör att flera återfaller i missbruk och psykisk sjukdom.

Peter Söderlund, X-cons: Hur kan det vara okej att 70 procent återfaller i brott?

För att förhindra brott ska man ha förebyggande arbete som börjar redan i förskolan. Resurserna ligger fel när vi har en pedagog på 20 barn, två anställda per fånge och åtta anställda per kriminell i hela systemet med polis, socialtjänst och åklagare.

Vi måste satsa på folkrörelserna för att förhindra återfall och brott överhuvudtaget. Sverige byggdes av

folkrörelser, nu har vi byggt för mycket verksamheter ovanför folket. Vi måste stötta frimärksklubben, anhörigföreningar, de som arbetar drogförebyggande. Men inte genom att klappa på huvudet utan genom att fördela om resurserna från dem som lever på att det går dåligt.

I april 2016 blev jag inbjuden till New York för att prata inför FN:s generalförsamling. Det var första gången på 20 år som civilsamhället bjöds in. Det var det jag sa då: ni måste gå till folket, bygga nerifrån, annars kommer ni att fortsätta misslyckas. Jag sa också att dödsstraff är en primitiv lösning i en modern värld.

Av dem som dömts mer än en gång, återfaller 70 procent. Jag skulle vilja säga att de andra 30 procenten har man inte hunnit gripa än. Hur kan Kriminalvården få driva en verksamhet helt utan resultatkrav? Man skulle jobba helt annorlunda, göra en helt ny reform. Kriminalvården ska tillhandahålla ett tomt rum där samhällets alla goda aktörer ska finnas och synas. Den idén var min och har fått namnet Visionsrummet. Vi hade möten för tio år sedan med Beatrice Ask, som var justitieminister. Hon var intresserad av mina idéer om sociala företag där intäkterna investeras i fängelset. "Säg vad du vill ha, du kan få ett fängelse", sa hon till mig. Men sedan blev det fel fokus, på privatisering.

Nu är jag orolig för att man låter säkerheten gå före. Det är okej att bevaka och håll knarket borta på anstalterna. Rymning är inte okej men är det inte lika illa att att släppa ut hundra procent till återfall?

Text: Anna Fredriksson

Bild: Christer Karlsson, Joakim Berndes